

22 Απριλίου 2021

Κλῖμαξ, Λόγος 27α, περὶ Ἠσυχίας (Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, τῆς Κλίμακος)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ἅγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

(Διὰ τὴν ἱερὰν «ἡσυχίαν», τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν)

Ἕμεῖς εἴμεθα σὰν δοῦλοι ποὺ μᾶς ἀγόρασαν τὰ ἀνόσια πάθη καὶ μᾶς ὑπέταξαν. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο γνωρίζομε κάπως τοὺς δόλους καὶ τὰ τεχνάσματα καὶ τὰ

προστάγματα καὶ τὶς πανουργίες τῶν πονηρῶν πνευμάτων ποὺ ἐκυριάρχησαν στὴν ἀθλία ψυχὴ μας. Ὑπάρχουν ὅμως ἄλλοι ποὺ ἐγνώρισαν τὰ τεχνάσματα τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀπὸ τὴν φωτιστικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν ποὺ ἔχουν ἀπέναντί τους. Διαφορετικὸ πρᾶγμα εἶναι νὰ φαντάζεται κάποιος ποὺ ὑποφέρει ἀπὸ ἀσθένεια, ἀπὸ τὴν ἰδική του κατάστασι τὴν εὐχάριστη κατάτασι τῆς υἰγείας, καὶ διαφορετικὸ νὰ ἀντιλαμβάνεται καὶ νὰ συμπεραίνει κάποιος ποὺ χαίρει ἄκρας υἰγείας, ἀπὸ τὴν ἰδική του κατάστασι τὴν δυσάρεστη κατάτασι τῆς ἀσθενείας.

Ἐμεῖς σὰν ἀσθενεῖς ποὺ εἴμαστε φοβούμεθα νὰ φιλοσοφήσωμε στὸν παρόντα λόγο γιὰ τὸ λιμάνι τῆς ἡσυχίας, διότι γνωρίζομε κάποιον κύνα ποὺ παρευρίσκεται πάντοτε στὴν τράπεζα τοῦ καλοῦ κοινοβίου καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀρπάξῃ ἓνα τεμάχιο ἄρτου, μία ψυχὴ δηλαδή, καὶ κρατώντας τὴν στὸ στόμα του νὰ τρέξῃ ἔπειτα στὴν ἔρημο γιὰ νὰ τὴν φάγῃ μὲ τὴν ἡσυχίαν του.

Γιὰ νὰ μὴ δώσωμε λοιπὸν μὲ τὸν λόγο μας τόπο σ' αὐτὸν τὸν κύνα καὶ ἀφορμὴν σὲ ὅσους ζητοῦν ἀφορμὴ, ἐθεωρήσαμε ὅτι δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸ νὰ ἀνοίξωμε τώρα συζήτησι περὶ εἰρήνης μὲ τοὺς γενναίους στρατιῶτες τοῦ Βασιλέως ποὺ μάχονται στὸν πόλεμο. Τοῦτο μόνον λέγομε, ὅτι οἱ στέφανοι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς γαλήνης ἔχουν πλεχθῇ γιὰ ὅσους πολεμοῦν μὲ ἀνδρεία. Ἄς εἰποῦμε ὅμως ὀλίγα -ἂν νομίζετε- περὶ ἡσυχίας «ὡς ἐν τύπῳ διακρίσεως», γιὰ νὰ μὴ λυπήσωμε μερικοὺς ποὺ δὲν θὰ ἠθελαν νὰ ἀφήσωμε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους λόγους ἀνεξέταστο τοῦτο τὸ θέμα.

2. Ἡσυχία τοῦ σώματος σημαίνει ἐπιστήμη καὶ εὐτρεπισμένη κατάστασις τῶν ἡθῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων. Ἡσυχία τῆς ψυχῆς σημαίνει ἐπιστήμη τῶν λογισμῶν καὶ «ἀσύλητος ἔννοια» (1). Φίλος καὶ βοηθὸς τῆς ἡσυχίας εἶναι ἓνας ἀνδρεῖος καὶ αὐστηρὸς λογισμὸς ποὺ ἴσταται ἄγρυπνος στὴν θύραν τῆς καρδίας καὶ φονεύει ἢ ἀποδιώκει τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ποὺ πλησιάζουν. Ὅποιος ζῇ τὴν ἡσυχαστικὴν ζωὴν «ἐν αἰσθήσει καρδίας», ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ ποὺ εἶπα. Ὅποιος ὅμως εἶναι ἀκόμη νήπιος καὶ ἀρχάριος, οὔτε τὸ ἐγέυθηκε οὔτε τὸ ἐγνώρισε. Ὁ γνωστικὸς ἡσυχαστὴς δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ λόγους διδασκαλικούς, διότι αὐτοὺς τοὺς ἀντιλαμβάνεται ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τὰ γεγονότα.

3. Ἀρχὴ τῆς ἡσυχίας εἶναι τὸ νὰ ἀποκρούῃ κανεὶς τοὺς κτύπους (τῶν δαιμόνων), διότι τοῦ ταραζοῦν τὸν βυθὸν (τῆς καρδίας). Τέλος τῆς εἶναι τὸ νὰ μὴ φοβῇται τοὺς θορύβους, ἀλλὰ νὰ ἀναισθητῇ ἀπέναντί τους.

4. Ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ κελλί του ὁ ἡσυχαστὴς λόγῳ κάποιας ἀνάγκης, εἶναι σὰν νὰ μὴ ἐξέρχεται. Παρουσιάζεται δὲ ἡπιος, πραγματικὸς οἶκος τῆς ἀγάπης, δυσκίνητος πρὸς τὴν ὁμιλίαν καὶ ἀκίνητος πρὸς τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ. Τὸ ἀντίθετο ἀπὸ αὐτὸ εἶναι φανερό, (ὁ τρόπος δηλαδή τῆς ἐξόδου ἐνός, ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται χωρὶς νὰ

ύπαρχη λόγος).

5. Ήσυχαστὴς εἶναι αὐτὸς ποὺ ἀγωνίζεται νὰ περιορίσῃ τὸ ἄσώματον μέσα σὲ σωματικὸ οἶκο – πράγμα παραδοξότατο!

6. Παρακολουθεῖ προσεκτικὰ τὸν ποντικὸ ἢ θηρεύτριά του, (ἢ γάτα δηλαδή). Ὅμοίως κάποιο νοητὸ ποντικὸ παρακολουθεῖ ἢ σκέψις τοῦ ἡσυχαστοῦ. Μὴ περιφρονήσῃς αὐτὸ τὸ παράδειγμα. Ἄν τὸ περιφρονήσῃς, σημαίνει ὅτι δὲν ἐγεύθηκες ἀκόμη τὴν ἡσυχία.

7. Δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα μοναχὸς ποὺ ἀσκεῖται κατὰ μόνας καὶ μοναχὸς ποὺ ἀσκεῖται μαζὶ μὲ ἄλλον μοναχό. Διότι ὁ μοναχὸς ποὺ ἀσκεῖται κατὰ μόνας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πολλὴ νήπι καὶ ἀρρέμβαστο νοῦ (ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν πειρασμῶν τῶν πονηρῶν πνευμάτων). Τὸν προηγούμενο, (ἐκεῖνον ποὺ δὲν εἶναι μόνος του), πολλὰς φορὲς τὸν ἐβοήθησε ὁ ἄλλος συνασκητὴς του, ἐνῶ στὸν δεύτερο χρειάσθηκε νὰ σταλῇ Ἄγγελος γιὰ νὰ τοῦ συμπαρασταθῇ.

8. Οἱ νοερὲς Δυνάμεις συλλειτουργοῦν καὶ ζοῦν μαζὶ μὲ τὸν ἡσυχαστὴ ποὺ ἀσκεῖ τὴν ἡσυχία τῆς ψυχῆς. Γιὰ τὸ ἀντίθετο ὁμῶς προτιμῶ νὰ σιωπήσω.

9. Ὁ βυθὸς τῶν δογμάτων εἶναι βαθύς, καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἡσυχαστοῦ πηδᾷ καὶ βυθίζεται σ' αὐτὰ ὅχι χωρὶς κίνδυνο. Εἶναι ἐπικίνδυνο νὰ κολυμβᾷ κανεὶς μὲ τὰ ροῦχα του· ὁμοίως καὶ τὸ νὰ ἐγγίξῃ τὴν θεολογία, ἐνῶ ἔχει πάθη.

10. Κελλὶ τοῦ ἡσυχαστοῦ σημαίνει περιορισμὸς τοῦ σώματος. Καὶ κρύπτει μέσα του (τὸ κελλί) τὸν οἶκο τῆς θείας γνώσεως.

11. Ὅποιος νοσεῖ ψυχικὰ ἀπὸ κάποιο πάθος καὶ ἐπιχειρεῖ τὴν ζωὴ τῆς ἡσυχίας, ὁμοιάζει μὲ αὐτὸν ποὺ πήδησε στὸ πέλαγος ἀπὸ τὸ πλοῖο καὶ κρατώντας ἓνα σανίδι νομίζει ὅτι θὰ φθάσῃ χωρὶς κίνδυνο στὴν ξηρά.

12. Σὲ ὅσους μάχονται πρὸς τὸ πῆλινο σῶμα τους, ἡ ἡσυχία ἀποβαίνει ὠφέλιμη στὸν κατάλληλο καιρό, ἐὰν βεβαίως ἔχουν πνευματικὸ ὁδηγό. Διότι γιὰ νὰ ἀσκῇ κανεὶς μόνος του τὴν ἡσυχία χρειάζεται νὰ ἔχῃ ἀγγελικὴ δύναμι καὶ ἰκανότητα. Ἐγὼ βέβαια ὁμιλῶ γιὰ τοὺς πραγματικοὺς ἡσυχαστὰς καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχή.

13. Ὁ ἡσυχαστὴς ποὺ βαρέθηκε τὴν ζωὴ του, ἀρχίζει νὰ ψεύδεται καὶ μὲ πλαγίους λόγους παρακινεῖ τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν ἀποτρέψουν ἀπὸ τὴν ἡσυχία. Ἐγκαταλείποντας τὸ κελλί του κατηγορεῖ τοὺς δαίμονας, ξεχνώντας ὅτι ἔγινε ὁ ἴδιος δαίμων τοῦ ἑαυτοῦ του.

14. Εἶδα ἡσυχαστὰς, οἱ ὁποῖοι τὴν φλογερή τους ἐπιθυμία πρὸς τὸν Θεὸν τὴν

ίκανοποίησαν ἀχόρταγα μέσω τῆς ἡσυχίας, καὶ ἀπὸ τὸ πῦρ ἔκαναν νὰ προκύψῃ πῦρ καὶ ἀπὸ τὸν ἔρωτα ἔρωτας καὶ ἀπὸ τὸν πόθο πόθος.

15. Ὁ ἡσυχαστὴς εἶναι ἐπίγειος τύπος Ἀγγέλου, ποὺ μὲ τὸ χαρτὶ τοῦ πόθου του καὶ τὰ γράμματα τοῦ ζήλου του (σὰν μὲ ἔγγραφο ἀποφυλακίσεως) ἐλευθέρωσε τὴν προσευχὴ του ἀπὸ κάθε ραθυμία καὶ ὀκνηρία.

16. Ἡσυχαστὴς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἐβόησε δυνατὰ καὶ καθαρά: «Ἐτοίμη ἡ καρδιά μου, ὁ Θεός» (Ψαλμ. ρζ´ 2). Ἡσυχαστὴς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ εἶπε: «Ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ» (Ἄσμα ε´ 2).

17. Νὰ κλείνῃς τὴν θύρα τοῦ κελλιοῦ σου γιὰ νὰ μὴν ἐξέρχεται τὸ σῶμα σου, τὴν θύρα τῆς γλώσσης σου γιὰ νὰ μὴν ἐξέρχωνται λόγια, καὶ τὴν ἐσωτερικὴ πύλη τῆς ψυχῆς σου γιὰ νὰ μὴν εἰσέρχωνται τὰ πονηρὰ πνεύματα.

18. Ἡ γαλήνη τῆς θαλάσσης καὶ ὁ μεσημβρινὸς ἥλιος ἐδοκίμασαν τὴν ὑπομονὴ τοῦ ναυτικοῦ (2), καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων ἔδειξε τὴν καρτερίαν τοῦ ἡσυχαστοῦ. Ὁ ἕνας, ὁ ναυτικός, ἀπὸ τὴν στενοχώριαν του ρίχνεται καὶ κολυμβᾷ στὰ νερά. Καὶ ὁ ἄλλος, ὁ ἡσυχαστής, ἀπὸ τὴν ἀκηδία του βγαίνει καὶ συμφύρεται μὲ τὰ πλήθη, γιὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ ἀναγκαῖα.

19. Νὰ μὴ φοβῆσαι τὰ παιγνίδια ποὺ κάνουν οἱ δαίμονες μὲ τοὺς διαφόρους κτύπους, διότι τὸ πένθος δὲν γνωρίζει τὴν δειλία καὶ δὲν πτοεῖται.

20. Ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ἔμαθε ἀληθινὰ νὰ προσεύχεται, ὁμιλοῦν στὸν Κύριον «ἐνώπιον ἐνωπίω», ὅπως αὐτοὶ ποὺ ὁμιλοῦν ἰδιαιτέρως στὸ αὐτὸ τοῦ βασιλέως. Ἐκεῖνοι ποὺ προσεύχονται μὲ τὸ στόμα, ὁμοιάζουν μὲ αὐτοὺς ποὺ γονατίζουν καὶ παρακαλοῦν τὸν βασιλέα ἐμπρὸς σὲ ὅλη τὴν σύγκλητο. Καὶ ὅσοι ζοῦν στὸν κόσμον, ὅταν προσεύχωνται, εἶναι σὰν νὰ ἰκετεύουν τὸν βασιλέα μέσα ἀπὸ τοὺς θορύβους ὅλου τοῦ ὄχλου. Ἐὰν ἔμαθες ἐπιστημονικὰ τὴν τέχνη τῆς προσευχῆς, δὲν θὰ ἀγνοῇς αὐτὸ ποὺ λέγω.

21. Καθισμένος σὲ μία ὑψηλὴ σκοπιά, παρατήρει τὸν ἑαυτό σου, ἐὰν βέβαια καὶ ἔχῃς τὴν ἀπαραίτητη γνῶσι, καὶ τότε θὰ ἰδῇς πῶς καὶ πότε καὶ ἀπὸ ποῦ καὶ πόσοι καὶ ποιοὶ κλέπτες ἔρχονται νὰ κλέψουν τὰ σταφύλια. Ὅταν ἀποκάμῃ ὁ σκοπὸς (μὲ αὐτὴ τὴν ἔρευνα), ἅς σηκωθῇ νὰ προσευχηθῇ. Καὶ πάλι, ἀφοῦ καθήσῃ, ἅς συνεχίσῃ μὲ ἀποφασιστικότητὰ τὴν προηγουμένη ἐργασία του.

22. Ἦθελε κάποιος ποὺ τὰ ἐδοκίμασε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῶν ἀναλυτικὰ καὶ μὲ ἀκρίβεια, ἀλλὰ φοβήθηκε μήπως καὶ στοὺς ἐργαζομένους αὐτὰ φέρῃ ἀπροθυμία καὶ στοὺς ἐπιθυμοῦντας αὐτὰ δημιουργήσῃ φόβον μὲ τὸν κτύπον τῶν λόγων του. Ὅποιος ἐξηγεῖ τὰ τῆς ἡσυχίας ἀναλυτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ, ἐξηγεῖρε ἐναντίον του τοὺς

δαίμονας, διότι κανείς άλλος δὲν μπορεῖ νὰ ξεσκεπάσῃ ὅπως αὐτὸς τὶς ἀθλιότητες τῶν δαιμόνων.

23. Ὅποιος ἔφθασε στὴν τελεία ἡσυχία, ἐγνώρισε τὸν βυθὸ τῶν θείων μυστηρίων. Δὲν κατέβηκε ὅμως σ' αὐτόν, παρὰ ἀφοῦ προηγουμένως εἶδε καὶ ἤκουσε τὴν ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἴσως δὲ καὶ ἐβράχηκε ἀπὸ αὐτά. Τὸ ἐπικυρώνει αὐτὸ καὶ ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος, ἐὰν δὲν ἀρπαζόταν ὥσάν σὲ ἡσυχία στὸν Παράδεισο, δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀκούσῃ τὰ «ἄρρητα ρήματα» (Β' Κορ. ιβ' 4).

24. Τὸ αὐτὸ τῆς ἡσυχίας θὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐξαίσια πράγματα. Γι' αὐτὸ ἡ πάνσοφη αὐτὴ ἔλεγε καὶ στὸν Ἰώβ: «Πότερον, οὔ δέξεταί μου τὸ οὗς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ;» (δ' 12).

25. Ἡσυχαστὴς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ χωρὶς νὰ τοὺς μισῇ, τοὺς ἀποφεύγῃ ὅλους τόσο, ὅσο ἓνας ἀμελὴς μοναχὸς τρέχει κοντὰ τους μὲ προθυμία. Καὶ τοῦτο, διότι δὲν θέλει νὰ διακοπῇ ἡ γεῦσις τῆς γλυκύτητος τοῦ Θεοῦ.

26. Πήγαινε καὶ σκόρπισε γρήγορα τὰ ὑπάρχοντά σου -ὄχι πώλησε, διότι αὐτὸ ἀπαιτεῖ χρόνο- καὶ δός τα σὲ πτωχοὺς μοναχοὺς, γιὰ νὰ σὲ βοηθήσουν μὲ τὴν προσευχή τους στὴν ἡσυχία. Καὶ σήκωσε τὸν σταυρό σου μὲ τὴν ὑπακοή, καὶ ὑπόμεινε γενναῖα τὸ βάρος τῆς ἐκκοπῆς τοῦ θελήματός σου. Καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔλα νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς, γιὰ νὰ συναντήσωμε τὴν τρισμακάριστη ἡσυχία, καὶ θὰ σὲ διδάξω φανερά τὴν ἐργασία καὶ τὴν πολιτεία τῶν Ἀγγελικῶν Δυνάμεων.

Δὲν θὰ χορτάσουν αὐτὲς νὰ δοξολογοῦν εἰς αἰῶνας αἰώνων τὸν Δημιουργό. Ὅμοίως καὶ αὐτὸς ποὺ ἀνέβηκε στὸν οὐρανὸ τῆς ἡσυχίας νὰ ἀνυμνῇ τὸν Κτίστη. Δὲν φροντίζουν γιὰ τὰ ὑλικά οἱ ἄυλοι. Ὅμοίως γιὰ τὴν τροφή οἱ «ὕλικοι ἄυλοι». Δὲν θὰ γευθοῦν οἱ πρῶτοι φαγητά. Ὅμοίως καὶ οἱ δεῦτεροι δὲν θὰ στηριχθοῦν σὲ ὑποσχέσεις ἀνθρώπων γιὰ τὴν συντήρησί τους. Δὲν θὰ φροντίσουν ἐκεῖνοι γιὰ χρήματα καὶ κτήματα. Ὅμοίως καὶ αὐτοὶ γιὰ τὶς ταλαιπωρίες καὶ τὶς κακοπάθειες ποὺ τοὺς προκαλοῦν τὰ πονηρὰ πνεύματα.

Δὲν ἐπιθυμοῦν οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι κάποιο ὄρατὸ κτίσμα. Ὅμοίως καὶ οἱ ἐπίγειοι Ἄγγελοι τὴν θέα κάποιου προσώπου. Δὲν θὰ παύσουν ποτὲ ἐκεῖνοι νὰ προσδεύουν στὴν ἀγάπη. Ὅμοίως καὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς συναγωνίζονται κάθε ἡμέρα. Δὲν εἶναι ἄγνωστος σ' ἐκείνους ὁ πλοῦτος τῆς προκοπῆς τους. Ὅμοίως καὶ σ' αὐτοὺς ὁ ἔρωτας τῆς πνευματικῆς τους ἀναβάσεως. Καὶ δὲν θὰ σταματήσουν, μέχρις ὅτου φθάσουν τὰ Σεραφεῖμ· οὔτε θὰ ὑπολογίσουν κόπους, μέχρις ὅτου γίνουν Ἄγγελοι.

Μακάριος, ὅποιος ἐλπίζει νὰ φθάσῃ σ' αὐτὸ τὸ ὕψος. Τρισμακάριος, ὅποιος πλησιάζει. Ἄγγελος, ὅποιος ἔφθασε.

1. Δηλαδή: Ἡ σκέψις τοῦ ἡσυχαστοῦ εἶναι χῶρος κλειστός, ἀφιερωμένος ἀποκλειστικὰ στὸν Θεόν, ὅπου κανεὶς νοητὸς ἐχθρὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἰσχωρήσῃ γιὰ κλοπὴ καὶ ληστεία. Παρεμφερὴς διατύπωσις εἶναι: «ἀναιχμαλώτιστος ἔννοια».

2. Αὐτὸ φυσικὰ ἴσχυε γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὅποτε τὰ πλοῖα ἦταν ἱστιοφόρα.

Πηγή: agiazoni.gr